

فصلنامه علمی - پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی

سال هفتم، شماره سوم، بهار ۱۳۹۵ (پیاپی ۲۶)

شناسایی عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس جهت ارائه مدل

(جامعه نمونه کلیه معلمان ابتدایی شهر خوی)

محمد وفایی مهر^۱، دکتر صمد کریم زاده^۲ و دکتر فتاح ناظم^۳

چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی عوامل موثر بر مدیریت کلاس صورت گرفته است. روش تحقیق از نوع توصیفی است. جامعه آماری شامل کلیه معلمان ابتدایی شهر خوی می باشد. حجم نمونه به تعداد نفر با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بود. روایی آن با استفاده از روش لواشی تایید گردید. پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ محاسبه گردید. نتایج حاکی از آن است که بین معلمان در سبک های مدیریت کلاس تفاوت وجود دارد. در سبک های مدیریت کلاس بر اساس جنسیت تفاوت وجود ندارد. سبکهای مدیریت کلاس معلمان بر اساس سابقه کار متفاوت است. بین معلمان زن و مرد در مدیریت کلاس تفاوت وجود ندارد.

واژگان کلیدی: مدیریت کلاس، جنسیت، سابقه کار

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

^۲ دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

^۳ دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن استاد

مقدمه:

ماموریت اصلی فرایند آموزش و پرورش، تدریس به دانش آموزانی است که قادر به یادگیری هستند، به همین دلیل، تمامی تلاشهای معلمان حول محور این فعالیت اساسی است. امروزه روش‌های نوین در تدریس بر مبنای نظریه‌ها و پژوهش‌های تربیتی ارائه شده است تا به کمک آنها معلم بتواند این فرایند را هرچه بهتر به سوی کسب اهداف آموزشی سوق دهد. اما موفقیت و کارایی این روش‌ها مستلزم فراهم بودن شرایط مناسب کلاسی است، یعنی فراهم بودن حد مطلوبی از آرامش، پذیرش و همراهی دانش آموزان با معلم^۱ (جرمین، ۲۰۰۲). طبق نظر اکثر معلمان، اگر مشکلات رفتاری در کلاس به گونه فراوان رخ دهد، برقراری ارتباط در جریان تدریس مختلف می‌شود و آنان قادر به آموزش و دانش آموزان نیز قادر به یادگیری نخواهند بود. مهم‌تر آنکه، حتی اگر معلمان از مهارت‌های تدریس به خوبی بهره مند باشند، بازهم از شروع بدرفتاری دانش آموزان در کلاس بیمناک هستند (لویس^۲ و همکاران، ۲۰۰۰). نانسی مارتین^۳ (۲۰۰۳) در مقاله خود با عنوان مدیریت کلاس دانش آموز محور به تشریح رابطه آموزش و مدیریت کلاس می‌پردازد. وی استدلال می‌کند که به دلیل وجود ارتباط تنگاتنگ و متقابل بین مدیریت کلاس و آموزش، نباید آنها را جدا از هم بررسی کرد. این ادعا به این دلیل است که این دو متغیر تاثیر هم‌زمان در ایجاد جو کلاس دارند. متأسفانه این ارتباط نادیده گرفته شده و با وجود اینکه امروزه، کاربرد روش‌های نوین تدریس از جمله روش‌های دانش آموز محوری یا آموزش‌های مشارکتی و همیارانه پیوسته توصیه می‌شود، در مدیریت کلاس، رویکردهای سنتی، همچنان پابرجاست، این در حالی است که بدون مدیریت کلاس مشارکتی یا دانش آموز محور، تدریس مشارکتی یا دانش آموز محور واقعی نمی‌تواند وجود داشته باشد.

به طور کلی، مدیریت کلاس درس یکی از زمینه‌های اصلی نگرانی‌های ابراز شده به وسیله آموزگاران در تمام سطوح است. تعدادی از مطالعات نشان می‌دهند که باورهای شخصی معلمان، انتخاب آنان در مورد رویکرد مدیریت کلاس درس را تحت تاثیر قرار می‌دهد (کونتی^۴، ۲۰۱۱). مدیریت کلاس یک فرایند چرخشی است که شامل طراحی پیشرفته، اجرا، ارزیابی در طول اجرا و ارزیابی نهایی است

^۱. Germin

^۲. Lewis

^۳. Nancy Martin

^۴. Konti

که عوامل مربوط به کودکان و محیط آنها را در نظر می گیرد و موجب پیشرفت در فعالیتهای انجام شده برای یادگیری و سلامت عاطفی کودکان در کلاس می شود (تال^۱، ۲۰۱۰).

مدیریت کلاس درس مانند دیگر مدیریت‌ها تاکنون با دو رویکرد و پارادایم متفاوت تعریف شده است. در پارادایم نیوتونی بر نظریات کلاسیک مدیریت، نظریات رفتاری، شرطی سازی‌ها، نتیجه مداری، اقتدار سازمانی، کنترل مقتدرانه و ارزش‌های پایانی تاکید می‌شود و در مقابل، در پارادایم پست نیوتونی، بر نظریات مدیریت کیفیت جامع سازمان یاددهنده، سامان یادگیرنده یادگیری سازمانی، کنترل کیفی، رهبری پویا، دانش آموز مداری، مهارت‌های حل مسئله، مهارت‌های اجتماعی، الگوهای فعال تدریس، ایجاد نگرش‌های مطلوب و ارزشیابی مستمر تاکید می‌شود. در رویکردهای نیوتونی، تعاریف ارائه شده از مدیریت کلاس درس برگرفته از نظریات کلاسیک مدیریت است.

توجه به همه تعاریف نشان می‌دهد که مدیریت کلاس درس مستلزم انجام فعالیتها و کارکردهای معین و مشخصی است، ولی بخشی از تعاریف به تعداد محدودی از کارکردها و برخی دیگر کل کارکردها را در نظر گرفته‌اند. در مجموع پژوهشها تاثیر عوامل کلاسی و ویژگی‌های مربوط به معلمان از جمله سطح تحصیلات، تجربه کاری، نوع شخصیت، آموزش‌های ویژه و اندازه کلاس را بر سبک و الگوی رفتار مدیریتی معلمان حائز اهمیت دانسته‌اند (آمینیازدی و آتی^۲، ۲۰۰۸).

پژوهش‌های انجام شده در ایران نشان می‌دهد که مدیریت کلاس نسبت به سایر جنبه‌های کلاس کمتر مورد توجه قرار گرفته است (رمضانی نژاد و همکاران، ۱۳۸۲، زرین آبادی، ۱۳۸۰، اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۱، بخشایش، ۱۳۹۲، علوی و سلیمانی، ۱۳۹۲).

با توجه به اینکه اغلب پژوهش‌های انجام شده در این حیطه بیشتر به بررسی ارتباط مدیریت کلاس با متغیرهای مختلف پرداخته‌اند، و عوامل موثر بر مدیریت کلاس مورد پژوهش واقع نگردیده است، و از سویی نیز به دلیل اهمیت شناخت سبکها و عوامل موثر بر آنها در طراحی و برنامه ریزی رشد حرفة‌ای معلمان و شناخت راههای تجهیز معلمان به مهارت‌های اثربخش، پژوهش حاضر در نظر دارد تا به بررسی عوامل موثر بر سبکهای مدیریت کلاس درس بپردازد.

^۱. Tal

^۲. Aminyazdi & Ati

سؤالات تحقیق

- عوامل موثر بر مدیریت کلاس از دیدگاه معلمان کدامند؟
- آیا بین معلمان در سبک های مدیریت کلاس تفاوت وجود دارد.
- آیا بین سبک های مدیریت کلاس معلمان بر اساس جنسیت تفاوت وجود دارد.
- آیا بین سبک های مدیریت کلاس معلمان بر اساس سابقه کار تفاوت وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر بنای هدف از نوع کاربردی و از حیث روش به دست آوردن داده ها از نوع توصیفی- پیمایشی می باشد.

ابزار

به منظور سنجش سبکهای مدیریت کلاس از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه سبک مدیریت کلاس را به دو صورت دانش آموز محور و معلم محور می سنجد. پرسشنامه دارای ۲۶ پرسش است. مقیاس پاسخها، فاصله ای و به شکل چهار گزینه ای لیکرت است.

روایی و پایایی ابزار

در این پژوهش برای بررسی روایی پرسشنامه از روش لواشی استفاده شده است. برای تک تک سوالات پرسشنامه ضریب روایی محتوایی (سی وی آر) محاسبه گردید. لذا شاخص روایی محتوایی (سی وی آر) به دست آمده 0.78 می باشد. برای بررسی پایایی پرسشنامه از تحلیل عاملی استفاده گردید. بر اساس خرایب مجنوز همبستگهای چندگانه محاسبه شده، پرسشنامه دو عامل دانش آموز محوری و معلم محوری را مورد ارزیابی قرار می دهد. این الگو 0.78 از واریانس عامل اول، 0.80 از واریانس عامل دوم را تبیین کرد.

جامعه آماری شامل کلیه معلمان مدارس ابتدایی شهر خوی می باشد. بر اساس جدول مورگان تعداد 290 نفر زن و تعداد 260 نفر مرد معلم انتخاب شدند. برای انتخاب نمونه از روش طبقه ای تصادفی استفاده شد. برای انتخاب نفرات نمونه ضمن توجه به تناسب جنسیت در جامعه آماری، از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای استفاده شد.

یافته ها

آیا بین معلمان در سبک های مدیریت کلاس تفاوت وجود دارد.

برای بررسی این سؤال از تحلیل واریانس استفاده گردید. نتایج تحلیل در جدول شماره ۱۱-۴ آمده است:

جدول شماره ۱۱-۴ نتایج تحلیل واریانس سبک های مدیریت کلاس در بین معلمان

متغیر	درجه آزادی	F	سطح معنی داری	اتا
سبک های مدیریت کلاس	۲	۳۵۹/۸۹	۰/۰۰۰	۰/۵۸

همانطور که جدول شماره ۱۱-۴ نشان می دهد، میزان F به دست آمده با توجه به سطح معنی داری و مقدار اتای به دست آمده حاکی از وجود تفاوت بین سبک های مدیریت کلاس در بین معلمان می باشد. به عبارت دیگر معلمان از سبکهای متفاوتی در مدیریت کلاس استفاده می کنند.

جدول شماره ۱۲-۴ میانگین و انحراف معیار سبک های مدیریت کلاس

مولفه ها	میانگین	انحراف معیار
دانش آموز محور	۴/۰۵	۰/۴۶
معلم محور	۳/۰۰	۰/۶۳

در جدول شماره ۱۲-۴ میانگین و انحراف معیار سبک های مدیریت کلاس آمده است همانطور که ملاحظه می گردد، میانگین مدیریت کلاس دانش آموز محور ۴/۰۵ و انحراف معیار آن ۰/۴۶ بوده و نیز میانگین و انحراف معیار برای مدیریت کلاس معلم محور به ترتیب برابر ۳/۰۰ و ۰/۶۳ می باشد.

آیا سبک های مدیریت کلاس بر اساس جنسیت و سابقه کار متفاوت است.

جدول شماره ۱۳-۴ میانگین و انحراف معیار برای مولفه های مدیریت کلاس در رابطه با جنسیت و سابقه کار را نشان می دهد.

۶۲ □ فصلنامه علمی - پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال هفتم، شماره سوم، بهار ۱۳۹۵

جدول شماره ۱۳-۴ میانگین و انحراف معیار مولفه های مدیریت کلاس در رابطه با جنسیت و سابقه کار

جنس	سابقه کار	میانگین	انحراف معیار	تعداد
دانش آموز محور	تا ۵ سال	۳/۹۲	۰/۴۰	۱۰۴
	تا ۱۰ سال	۳/۸۶	۰/۴۶	۷۰
	تا ۱۵ سال	۴/۱۱	۰/۳۳	۴۶
	۱۶ سال بالاتر	۴/۲۲	۰/۳۸	۹۴
	کل	۴/۰۲	۰/۴۳	۳۱۴
	تا ۵ سال	۴/۰۴	۰/۳۹	۳۹
	تا ۱۰ سال	۳/۹۲	۰/۴۹	۳۹
	تا ۱۵ سال	۳/۹	۰/۴۲	۵۱
	۱۶ سال بالاتر	۴/۲۰	۰/۵۶	۱۰۷
	کل	۴/۰۸	۰/۵۰	۲۳۶
معلم محور	تا ۵ سال	۲/۹۸	۰/۵۶	۱۰۴
	تا ۱۰ سال	۲/۹۸	۰/۴۴	۷۰
	تا ۱۵ سال	۲/۷۴	۰/۴۶	۴۶
	۱۶ سال بالاتر	۳/۰۴	۰/۶۹	۹۴
	کل	۲/۹۶	۰/۵۶	۳۱۴
	تا ۵ سال	۲/۸۵	۰/۶۲	۳۹
	تا ۱۰ سال	۳/۰۲	۰/۶۷	۳۹
	تا ۱۵ سال	۳/۰۲	۰/۵۸	۵۱
	۱۶ سال بالاتر	۳/۱۴	۰/۸۰	۱۰۷
	کل	۳/۰۵	۰/۷۱	۲۳۶
مرد	جن	۳/۹۲	۰/۴۰	۱۰۴
	جن	۳/۸۶	۰/۴۶	۷۰
	جن	۴/۱۱	۰/۳۳	۴۶
	جن	۴/۲۲	۰/۳۸	۹۴
	جن	۴/۰۲	۰/۴۳	۳۱۴
	جن	۴/۰۴	۰/۳۹	۳۹
	جن	۳/۹۲	۰/۴۹	۳۹
	جن	۳/۹	۰/۴۲	۵۱
	جن	۴/۲۰	۰/۵۶	۱۰۷
	جن	۴/۰۸	۰/۵۰	۲۳۶
زن	جن	۲/۹۸	۰/۵۶	۱۰۴
	جن	۲/۹۸	۰/۴۴	۷۰
	جن	۲/۷۴	۰/۴۶	۴۶
	جن	۳/۰۴	۰/۶۹	۹۴
	جن	۲/۹۶	۰/۵۶	۳۱۴
	جن	۲/۸۵	۰/۶۲	۳۹
	جن	۳/۰۲	۰/۶۷	۳۹
	جن	۳/۰۲	۰/۵۸	۵۱
	جن	۳/۱۴	۰/۸۰	۱۰۷
	جن	۳/۰۵	۰/۷۱	۲۳۶

جدول شماره ۱۴-۴ تحلیل واریانس سیک های مدیریت کلاس در رابطه با جنسیت و سابقه کار

بین گروهی	درجه آزادی	F	P	اتا
جنس	۱	۰/۶۵	۰/۴۱	۰/۰۰
سابقه	۳	۵/۸۴	۰/۰۰۰	۰/۰۶
جنس*سابقه	۳	۰/۱۱	۰/۹۵	۰/۰۰
درون گروهی				
سبک*جنس	۱	۰/۳۰	۰/۵۷	۰/۰۰
سبک*سابقه	۳	۱/۰۱	۰/۳۸	۰/۰۱
سبک*جنس * سابقه	۳	۱/۳۴	۰/۲۶	۰/۰۱

در جدول شماره ۱۴-۴ تحلیل واریانس سبک های مدیریت کلاس در رابطه با جنسیت و سابقه کار آمده است. نتایج این جدول حاکی از آن است که تاثیر اصلی جنسیت با توجه به سطح معنی داری به دست آمده ($0.41/0$) معنی دار نمی باشد. ولی سابقه کار معنی دار می باشد. به عبارتی دیگر، سابقه کار معلمان در سبکهای مدیریت کلاس تاثیر معنی دار دارد.

با توجه به جدول شماره ۱۵-۴ معلمان با سابقه بالاتر از ۱۶ سال در مقایسه با سایر سطوح بیشترین میانگین را دارند. به منظور تعیین اینکه کدام سطح سابقه تفاوت‌های معنی داری دارند از آزمون بن فرونی استفاده گردیده است که نتایج آن در جدول شماره ۱۵-۴ ملاحظه می گردد:

جدول شماره ۱۵-۴ نتایج آزمون بن فرونی

سابقه	سابقه	اختلاف میانگین	انحراف معیار	سطح معنی داری
تا ۵ سال	تا ۱۰ سال	.۰/۰۱۴۲	.۰/۰۶	۱/۰۰
	تا ۱۵ سال	-۰/۰۱۳۵	.۰/۰۶	۱/۰۰
	بالاتر از ۱۶ سال	*۰/۱۹۹۹	.۰/۰۵	.۰/۰۰۰
تا ۱۰ سال	تا ۵ سال	-۰/۰۱۴۲	.۰/۰۶	۱/۰۰
	تا ۱۵ سال	-۰/۰۲۷۸	.۰/۰۷	۱/۰۰
	بیشتر از ۱۶ سال	*۰/۲۱۴۱	.۰/۰۵	.۰/۰۰۰
تا ۱۵ سال	تا ۵ سال	.۰/۰۱۳۵	.۰/۰۶	۱/۰۰
	تا ۱۰ سال	.۰/۰۲۷۸	.۰/۰۷	۱/۰۰
	بیشتر از ۱۶ سال	*۰/۱۸۶۴	.۰/۰۶	.۰/۰۲
بالاتر از ۱۶ سال	تا ۵ سال	*۰/۱۹۹۹	.۰/۰۵	.۰/۰۰۰
	تا ۱۰ سال	*۰/۲۱۴۱	.۰/۰۵	.۰/۰۰
	تا ۱۵ سال	*۰/۱۸۶۴	.۰/۰۶	.۰/۰۲

در جدول شماره ۱۵-۴ نتایج آزمون بن فرونی آمده است همانطور که ملاحظه می گردد معلمان با سابقه بالای ۱۶ سال در سبک های مدیریت با سایر گروههای سابقه کاری تفاوت دارند. ولی بین گروههای سابقه کاری اول تا ۵ سال و دوم تا ۱۰ سال و سوم تا ۱۵ سال در سبک های مدیریت کلاس تفاوت معنی دار وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

تحلیل اطلاعات حاکی از وجود تفاوت بین سبک های مدیریت کلاس در بین معلمان می باشد. سبک های مورد استفاده معلمان در مدیریت کلاس معلم محور و یا دانش آموز محور بوده است. توضیح احتمالی پذیرش سبک معلم محوری توسط معلمان این است که معلمان هنوز خودشان، مسئولیت کامل تدریس را بر عهده می گیرند و هنگامی که تدریس معلم محور باشد، جو کلاس مطیع و منفعل خواهد بود. به همین دلیل در پی اجابت قطعی دانش آموزان است. وادار کردن دانش آموزان به اطلاعات بی چون و چرا، سبب می شود که معلمان، روزانه با مسائل مدیریت کلاس و انضباط مواجه شوند و به اعمال کنترل بیشتر در مدیریت کلاس پناه ببرند(چامبرز، ۲۰۱۱).

براون و فاولر(به نقل از ریچمند، ۲۰۰۸) در تفسیر علل تمايل معلمان به کاربرد شیوه های کنترل و اجراء در مدیریت کلاس شرح می دهند که معلمانی که بدرفتاری دانش آموزان را در کلاس درس به منزله تهدید و توهینی به خود ارزیابی می کنند، این روشها را در حفظ و حراست از خود به کار می بند و بدین وسیله نظم را در کلاس ایجاد و احساس رضایت می کنند. با این باور بعید به نظر می رسد که معلمان تلاشی در جهت کاربرد روشهای انضباطی دیگر نداشته باشند، زیرا هدف معلم حفظ نیاز فوری ایمنی خود است.

ریچمند(۲۰۰۸) نیز استدلال می کند که گرایش به استفاده از سبک های کنترل و مداخله ناشی از این باور سنتی است که دانش آموزانی که منکر قدرت مشروع معلم هستند و به گونه ای غیرمسئولانه و نادرست عمل می کنند سزاوار برخورد معلم هستند. در حالی که طبق نظر ویلیام گلسر، بدرفتاری دانش آموزان نشانه توهین به معلم نیست، بلکه اعتراض دانش آموزان به نظامی است که به نیازهای آنها پاسخ نمی دهد و معلم نماینده آن نظام است.

این یافته با تحقیقات ریچمند(۲۰۰۸)، چامبرز(۲۰۱۱)، مارتین و بالدوین(۲۰۰۹)، همکاران(۲۰۰۶)، سیدعباس زاده(۱۳۷۴) همسو می باشد.

یافته دیگر این تحقیق حاکی از آن بود که سابقه کار معلمان در سبکهای مدیریت کلاس تاثیر معنی دار دارد.

یافته های مارتین و بالدوین(۲۰۰۹) نشان می دهد که معلمان تازه کار به گونه معناداری مداخلات بیشتری را نسبت به معلمان با تجربه اعمال می کنند به عبارت دیگر، معلمانی که سابقه تدریس بیشتری دارند به سبک های دانش آموز محوری در اداره کلاس بیشتر گرایش دارند.

شناسایی عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس جهت ارائه مدل (جامعه نمونه کلیه معلمان ابتدایی شهر خوی) ۶۵

این یافته با تحقیقات مارتین و بالدوین(۲۰۰۹)، مارتین و همکاران(۲۰۰۶)، سیدعباس زاده(۱۳۷۴) همسو می باشد.

یافته دیگر تحقیق نشان داد که بین معلمان زن و مرد در مدیریت کلاس تفاوت وجود ندارد.

این یافته با تحقیقات بخشایش(۱۳۹۲)، مارتین، بالدوین و بن(۱۹۹۵)، مارتین و همکاران(۱۹۹۷)، رحیمی و اسداللهی(۲۰۱۲)، شنیدی(۱۳۷۶)، فرخ نژاد(۱۳۸۰) همسو می باشد.

علت چنین عدم تفاوتی ناشی از دریافت دوره های آموزش های یکسانی به وسیله معلمان باشد که بر نحوه مدیریت کلاس آنها تاثیر گذاشته و با وجود تفاوت های شخصیتی در زنان و مردان در نحوه مدیریت کلاس آنها در یک رده قرار داده است.

۶۶ □ فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال هفتم، شماره سوم، بهار ۱۳۹۵

منابع

- بخشایش، علیرضا(۱۳۹۲). رابطه سبکهای مدیریت کلاس با ویژگی‌های شخصیت معلمان مدارس ابتدایی یزد، فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال چهارم، شماره ۲، صص ۱۸۵-۱۹۸.
- رمضانی تزاد، رحیم، همتی تزاد، مهرعلی، مالکی، غلامرضا(۱۳۸۲). بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی از دیدگاه معلمان، فصلنامه المپیک، شماره ۳ و ۴ صص ۴۱-۵۰.
- زرین آبادی، سیامک(۱۳۸۰) روش‌های اداره ساعت‌های تربیت بدنی در مدارس، ماهنامه ورزش و ارزش شماره ۱۵۹ صص ۲۶-۱۲.
- سیدعباس زاده، میرمحمد(۱۳۷۴). معلمان و روش‌های کنترل کلاس مجله علوم تربیتی دانشگاه تهران شماره ۱۵ صص ۱-۲۰.
- شنبدی، م؛ (۱۳۷۶)، بررسی عوامل مؤثر در مدیریت اثربخش کلاس درس براساس نظرات دیران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی، اصفهان.
- علوی، سید‌کاظم، سلیمانی، زهراء(۱۳۹۲). مقایسه باورها و نگرش‌های معلمان پیرامون مدیریت کلاس با توجه به ویژگی‌های دموگرافیک، فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، شماره ۲ صص ۱۳۶-۱۱۵.
- فرخ‌تزاد، ن(۱۳۸۰)، بررسی عوامل مؤثر در مدیریت اثربخشی کلاس درس از دیدگاه دیران مقطع متوسطه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تحصیلات تکمیلی، شیراز.
- Aho,E,haverinen,H.l,juuso,H,Laukka,S.j & Sutinen,A(۲۰۱۰). Teachers principles of decision-making and classroom managemet: a case study and a new observation method, Procedia social and behavioral sciences, ۹۳۹۵-۴۰۲
- Aminyazdi,a & Ati,A(۲۰۰۸). The effect of teacher characteristics on classroom management style, Journal of education, ۲۴(۱), ۱۰۳-۱۳
- Borer,R(۲۰۰۳). Classroom management and its relationship to pupil control ideology, ERIC Identifier: Ed ۳۵۴۲۲۳
- Chambers,SH.N,Henson,R.k & Sienty,S.f(۲۰۱۱). Personality types and teaching efficacy as predictors of classroom control orientation in beginning teahers, <http://www.eric.ed.gov/> ERICWebPortal/ search/ recod.
- Decarlo,M(۲۰۰۴). Classroom management at Crenshaw high school, California, www. Umi. Com
- Djigic,G&Stojiljkovic,S(۲۰۱۱). Classroom management styles, classroom climate and school achievement, Procedia-social and behavioral science, ۲۹, ۸۱۹-۸۲۸
- Fowler,J & Sraple,O(۲۰۱۰). Classroom manage ment: What ELT students expect, Journal of Procedia social and behavioral science, ۳۱(۱), ۹۴-۹۷
- Germin,y(۲۰۰۲). An investigation into the influences of teachers, classroom management beliefs and practices on classroom procedures, ۳۳-۵۳.

شناسایی عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس جهت ارائه مدل (جامعه نمونه کلیه معلمان ابتدایی شهر خوی) ۶۷

Konti,F(۲۰۱۱). Theachers and students perceptions towards teachers' classroom management applications in primary schools, Procedia-social and behavioral science, ۱۵۴:۹۳-۹۷.

Lewis,T,Sugal,G & olvin,G(۲۰۰۷). The effects of pre corrective and active supervision on the recess behavior of elementary students, Journal of education and treatment of children, ۲۲(۲), ۱۰۹-۱۲۱.

Martin,N.K,Baldwin,B & Yin,Z(۱۹۹۵). Beliefs regarding classroom management style: relationship to particular teacher personality characteristics,to the educational resources information center (ERIC): beginning teahers,<http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?>

Martin,N.K, Yin,Z,Mayal,H(۲۰۰۶). Classroom management teaching experience and gender: Do these variable impact teaching, attitudes and beliefs toward classroom management style? An unpublished paper the university of texas at san Antonio.

Martin,N.K & others(۱۹۹۷).Beliefs regarding classroom management style,Journal of research in rural eeduation, ۱۵(۱۲), ۱-۵.

Martin Nancy,k(۲۰۰۲).The students-centered classroom environment, Middle school Journal, ۲۸(۴), ۳-۹.

Manning,M.L & Bucher,k.k(۲۰۰۳). Classroom management: Models, applications and cases,Upper saddle river,N.J:Merrill/Prentic Hall.

Reupert,A & Woodcock,S(۲۰۱۰). Success and near misses: preservice vteachers' use, confidence and success in various classroom management strategies,Teaching and teacher education, ۲۶, ۱۲۶۱-۱۲۶۸.

Smith,D.K(۲۰۰۷).Emerging themes in problems experienced by student teachers: A framework analysis,Journal of college stident, ۳۴(۴), ۶۳۳-۶۴۱.

Tal,C(۲۰۱۰). Case studies to deepen understanding and enhace classroom management skills inpreschool teacher training,Early childhood Edue Journal, ۳۸, ۱۴۳-۱۵۲.

Wang,M.C,Walberg,H.J & Herbert,G.D(۱۹۹۰). What influences of learning / Journal of educational research, ۸۴(۱), ۶-۱۵.

۶۸ □ فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال هفتم، شماره سوم، بهار ۱۳۹۵